

Arkista ja arktista älykästä erikoistumista

- Lapin turvallisuusklusteri on eurooppalainen innovaatio

Seppo Lehto, pelastusylitarkastaja, Lapin aluehallintovirasto

Mirva Tapaninen, projektipäällikkö, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti, Lapin ammattikorkeakoulu

Sanotaan, että viisaan ja älykkään ero on siinä, että viisas selviää helposti sellaisista kiperistä pulmatilanteista, joihin älykäs ei koskaan joudukaan. Älykäs osaa olla kaukaa viisas, varautua ongelmiin, tehdä tarpeen tullen yhteistyötä ja hoitaa asiansa ajallaan. Tässä ei sinänsä ole mitään uutta. Näinhän fiksuimmat ovat toimineet kautta aikojen, mutta miksi älykäs toiminta ja älykäs erikoistuminen on ajankohtainen juuri nyt?

Jokaiselle suomalaiselle on käynyt selväksi hallituksemme viesti kestävyysvajeesta, normitalkoista ja palvelurakenteen muutostarpeesta. Siis siitä, että maamme on tulevaisuudessa johdettava siten, että olemme entistä ketterämpiä, innovatiivisempia ja osaamme tuottaa kansalaisten tarvitsemat palvelut entistä taloudellisemmin ja laadukkaammin. Tämän haasteen selättäminen ei onnistu vanhoin konstein, vaan tarvitsemme uuden yhteistoiminta- ja johtamiskulttuurin, joka perustuu verkostoyhteistyöhön ja sitä kautta pienten resurssiemme ja osaamisen parempaan hyödyntämiseen.

Lapissa on ryhdytty tuumasta toimeen: Lapin liiton vetovastuulla, laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa toteutettavassa Arctic Smartness -klusteritoiminnassa edistetään arktista älykästä erikoistumista. Äkkiseltään ”Arctic Smartness” kuulostaa kovin eksoottiselta, mutta kun asiaa pohtii hieman tarkemmin, niin siihen löytyy meille lappilaisillekin tuttuja, arkisia lähestymiskulmia. Esimerkiksi, kun on kartoitettu arktisen alueen erityispiirteitä, on havaittu, että yhteinen ongelma on hyvinvointi- ja turvallisuuspalvelujen tuottaminen pienin resurssein laajalla alueella asuvalle pienelle väestömäärälle. Arjen turvallisuus on yksi Arctic Smartness turvallisuusklusterin teemoista, jonka tavoitteena onkin ihmisten ja turvallisuuden ja hyvinvoinnin kokonaisuus.

Lapin turvallisuusverkosto, jonka yksi keskeinen toimija on Lapin ammattikorkeakoulu (Lapin AMK), on kehittänyt käytännönläheisen, perinteiseen lappilaiseen toimintatapaan perustuvan, yhteistyömallin paikallisten resurssien tehokkaammaksi hyödyntämiseksi harvaan asutulla alueella. Yhtenä pilottikuntana toiminut Pudasjärven kaupunki on saavuttanut ko. uusvanhalla toimintatavalla kansallisesti ja kansainvälisesti mielenkiintoa herättäneitä tuloksia. Kaupunki on kyennyt, verkostoyhteistyön keinoin, lisäämään kuntalaisille suunnattuja hyvinvointi- ja arjen turvallisuuspalveluja ja samalla pienentänyt kustannuksia oman laskelmansa mukaan 700 000–900 000 €/vuodessa.

Miten on mahdollista saada aikaan pienemmällä rahasummalla enemmän ja parempaa palvelua? Tämä on ollut mahdollista Pudasjärven kaupungissa siksi, koska kunta on muuttanut toimintatapaansa ja siten kyennyt tasavertaiseen ja pitkäkestoiseen kumppanuuteen paikallisten järjestöjen sekä elinkeinojen kanssa. Pudasjärvellä osataan myös loistavasti hyödyntää hankerahoitusta hyvinvoinnin ja arjen turvallisuuden edistämisen tarpeisiin.

Näyttää siltä, että meillä pohjoisessa yhteistyön tekeminen on luontevampaa kuin eteläisemmässä Suomessa. On myös käynyt ilmi, että meille arkinen viranomaisten, kolmannen sektorin ja elinkeinojen välinen yhteistyö voi näyttäytyä kauempaa katsoen jopa huippuhienolta innovaatiolta. Näin kävi, kun Lapin turvallisuusverkosto osallistui muutama vuosi sitten kansainväliseen hankekilpailuun, jossa esittelimme edellä kuvatulla, perinteisellä lappilaisella tavalla toimivan yhteistyöverkostomme toimintatapoja. Saimme kuulla korkearvoiselta raadilta, että kyseessä on ”The high innovation” ja tällainen toimintatapa on ”a great challenge for all European regions”. Tätä meille lappilaisille perinteistä tapaa tehdä mukavalla ja innostuneella joukolla yhteistyötä kutsuttiin myös loistavaksi älykkään erikoistumisen esimerkiksi siitä, miten Euroopan ultraperiferisellä alueella kyetään hyödyntämään pieniä resursseja yhteistyön keinoin.

On hienoa, että lappilaiset ovat profiloitumassa kahden ajankohtaisen teeman, arktisuuden ja älykkään erikoistumisen, osajiksi. Meillä on loistavat mahdollisuudet näyttää, että kykenemme uudella toimintatavalla toimimaan tehokkaammin ja innovatiivisemmin hyödyntämällä omia vahvuuksiamme. Tämä edellyttää uuden toimintakulttuurin, verkostojohtamisen ja -osaamisen, vahvistamista. Niin ja kaiken lisäksi kykenemme hyödyntämään tässäkin asiassa omia, yhteisiä resurssejamme, Lapin AMKin ja Lapin yliopiston turvallisuus-, verkosto- ja innovaatiojohtamisen osaamista.

Turvallista syksyä!

Asiasanat: turvallisuus, turvallisuusjohtaminen, verkostojohtaminen, innovatiivisuus